

Η Μάχη της Καστέλας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Πολεμική αναμέτρηση μεταξύ Ελλήνων και Οθωμανών στο λόφο της Καστέλας στον Πειραιά, που κατέληξε σε νίκη των ελληνικών όπλων.

Η αυγή του 1827 βρήκε την Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα να φυλλορροεί. Ο Μεχμέτ Ρεσίτ Πασάς, γνωστότερος ως Κιουταχής, έχοντας καταλάβει την Αθήνα, πολιορκούσε στενά την Ακρόπολη, ενώ ο Καραϊσκάκης προσπαθούσε να σταθεροποιήσει τις ελληνικές θέσεις στη Βοιωτία. Μετά την ήττα των ελληνικών δυνάμεων στο Καματερό (27 Ιανουαρίου 1827), ο Κιουταχής, που στρατοπέδευε στα Πατήσια, θέλησε να εκμεταλλευτεί την επίδρασή της στο ηθικό των πολιορκημένων της Ακρόπολης και την ίδια ημέρα τους απέστειλε επιστολή-τελεσίγραφο:

27 Ιανουαρίου 1827. Στρατόπεδον Αθηνών

Προς τους αρχηγούς Ν. Κριεζώτην, Στάθην Κατσικογιάννην και λοιπούς εγκρίτους τους εις το φρούριον των Αθηνών αποκλεισμένους.

Είδατε και με τα ίδια σας ομμάτια εκείνο οπού έπραξα σήμερον πριν του γεύματος εναντίον των εις βοήθειάν σας ερχομένων και εις Καματερόν εστρατοπεδευμένων ομογενών σας, την μόνην δηλαδή ελπίδα της εδικής σας σωτηρίας. Επειδή ήργησα να τους κτυπήσω, ίσως εβάλατε τίποτε εις τον νουν σας. Αλλά δεν ήταν άλλη αιτία ειμή ότι κατεγινόμην εις την διάταξιν και των εναντίον των εις Δράκον-Πειραιά-όντων ομογενών σας διορισθέντων Στρατευμάτων μου. Ευθύς όμως οπού εκ τούτου ελευθερώθην, έγινεν εκείνο το περίφημον σημερινόν, ό εγώ δεν ημπορώ να σας το περιγράψω, παρά από το στόμα του παρόντος, αν σας ειπή την αλήθειαν, πληροφορείσθε. Βλέπετε λοιπόν όπου άλλην ελπίδα σωτηρίας σας δεν έχετε. Και σας λέγω ότι όλαι αυταί αι νίκαι οπού ο Θεός χαρίζει εις εμέ, προέρχονται από την φιλάνθρωπον σκοπόν μου, όπου εγώ επιθυμώ μόνον την ησυχίαν της Κοινότητος, και το καθήκον του καθενός. Διό και σας λέγω, αν θέλετε και σεις το εδικόν σας καλόν, αποφασίσατε να έβγετε αυτόθεν. Και όστις θέλει, ας σταθή εις την ημετέραν δούλευσιν. Όστις δε μη, έχει άδειαν να πηγαίνει, ως βούλεται, όπου θέλει. Δεν σας λέγω περισσότερον, παρά αν θέλετε, προτιμήσατε εκείνο οπού σας οφελεί. Εφ' ώ και αύριον προσμένω απόκρισίν σας. Υγιαίνετε.

Οι πολιορκημένοι δεν απάντησαν στο τελεσίγραφο του Κιουταχή και αυτός «ερεθισθείς εκ της περιφρονήσεως των υπερασπιστών της Ακροπόλεως», όπως αναφέρει ο Νικόλαος Σπηλιάδης στα «Απομνημονεύματά» του αποφάσισε να στραφεί με αποφασιστικό τρόπο πρώτα κατά του στρατοπέδου του σκωτσέζου φιλέλληνα Θωμά Γόρδονος (Thomas Gordon) στην Καστέλα για να διαφυλάξει τα από θαλάσσης νώτα του.

Πράγματι, στις 29 Ιανουαρίου 1827 ο Κιουταχής, με 1500 άνδρες, ιππικό και 6 κανόνια, κατηφόρισε από τα Πατήσια προς τον Πειραιά και την Καστέλα. Το ελληνικό στρατόπεδο, που είχε μαντέψει τα σχέδια του Κιουταχή, προετοιμάστηκε κατάλληλα. Ο Γόρδων είχε ανεβάσει από τα πλοία και άλλα κανόνια, τα οποία τοποθετήθηκαν αριστερά και στο κέντρο του λόφου. Τα πλευρά του προς τον Πειραιά ήταν ασθενέστερα, αλλά εκεί το κάλυπταν τα κανόνια των πλοίων. Την δεξιά πλευρά κάλυπτε ο Μακρυγιάννης, την αριστερή ο Δημήτριος Καλλέργης και στο κέντρο ο Κορίνθιος οπλαρχηγός Ιωάννης Νοταράς. Όμως, η ήττα στο Καματερό είχε προκαλέσει πτώση του ηθικού και πολλοί από το ελληνικό στρατόπεδο «νέκρωσαν και φεύγαν δια νυκτός», όπως αναφέρει ο Σπηλιάδης. Για το σκοπό αυτό απομακρύνθηκαν τα πλοία, ώστε να μην υπάρχει ο πειρασμός της φυγής. Κατά τον Μακρυγιάννη και ο Γόρδων μαζί με άλλους αξιωματικούς λιποψύχησαν και ήταν έτοιμοι να φύγουν, αναγνωρίζει, όμως στη

συνέχεια ότι «αν μας χαλούσαν οι Τούρκοι, ποδάρι δεν θα γλύτωνε από μάς».

Την επομένη, 30 Ιανουαρίου 1827, οι Τούρκοι όρμησαν ακάθεκτοι κατά των ελληνικών οχυρωματικών θέσεων. Επί πέντε ώρες εφορούσαν κατά κύματα, αλλά οι επιθέσεις τους αποκρούστηκαν με επιτυχία από τους αμυνόμενους και τελικά το ασκέρι του Κιουταχή αναγκάστηκε να υποχωρήσει, υπό την πίεση των ανδρών του Μακρυγιάννη, οι οποίοι πέρασαν στην αντεπίθεση και του προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές. Πάνω από 300 ήταν οι Τούρκοι νεκροί και τραυματίες, ενώ οι απώλειες στο ελληνικό στρατόπεδο ανήλθαν σε 60 νεκρούς. Τις κρίσιμες ώρες της μάχης σημαντική βοήθεια προσέφερε το ατμοκίνητο πλοίο Καρτερία, με κυβερνήτη τον Άγγλο πλοίαρχο Φραγκίσκο Άστιγγα (Francis Hastings).

Ο Κιουταχής δεν πτοήθηκε από την ήττα του στην Καστέλα. Συνέχισε την πολιορκία της Ακρόπολης, την οποία τελικά κατέλαβε στις 25 Μαΐου 1827, θέτοντας τέλος στην Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα. Είχε προηγηθεί η καταστροφική ήττα των Ελλήνων στη μάχη του Αναλάτου (24 Απριλίου), μία ημέρα μετά τον θάνατο του Γεωργίου Καραϊσκάκη στο Φάληρο.

Πηγή: sansimera.gr